









خلاصه تحقیق کیفی و اقدام پژوهی

اهمیت



درک عمیق



کشف معانی پنهان



شناخت پیچیدگی انسانی

روش



طراحی تحقیق

گردآوری داده

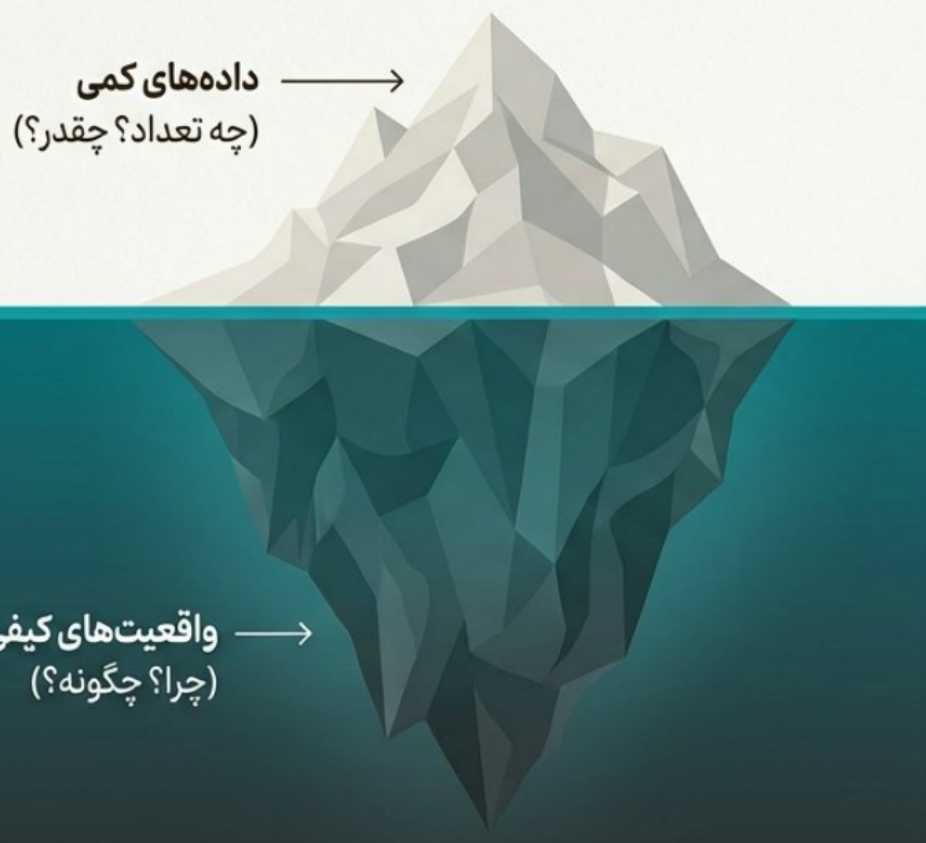
تحلیل داده

دکتر محمد شریعتی

استاد تمام دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران

Shariati.ir

چرا داده‌های کمی به تنهایی کافی نیستند؟



چرا بیماران به برنامه‌های درمانی پایبند نمی‌مانند، حتی وقتی بهترین شواهد از آن حمایت می‌کند؟



مثال: مطالعه مورگان و واتکینز نشان داد باورهای فرهنگی متفاوت درباره فشار خون بالا، دلیل اصلی عدم پایبندی به درمان است.

چگونه تصمیمات بالینی در عمل و در لحظه گرفته می‌شوند، فراتر از دستورالعمل‌ها؟



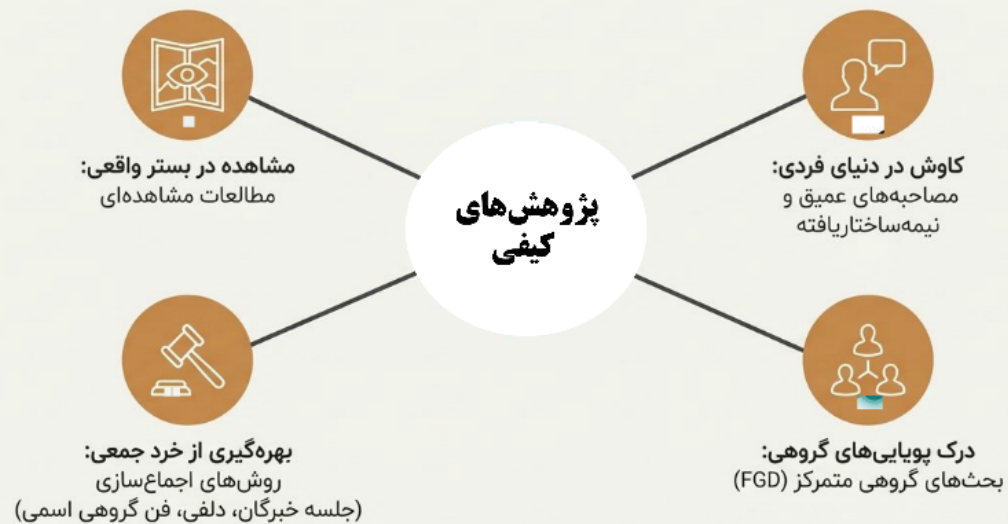
مثال: مطالعه بلور نشان داد تفاوت در نرخ جراحی لوزه به خاطر «قواعد سرانگشتی» متفاوت جراحان بود، نه شیوع بیماری.

چرا یک مداخله پیچیده سلامت در یک زمینه موفق و در زمینه‌ای دیگر شکست می‌خورد؟

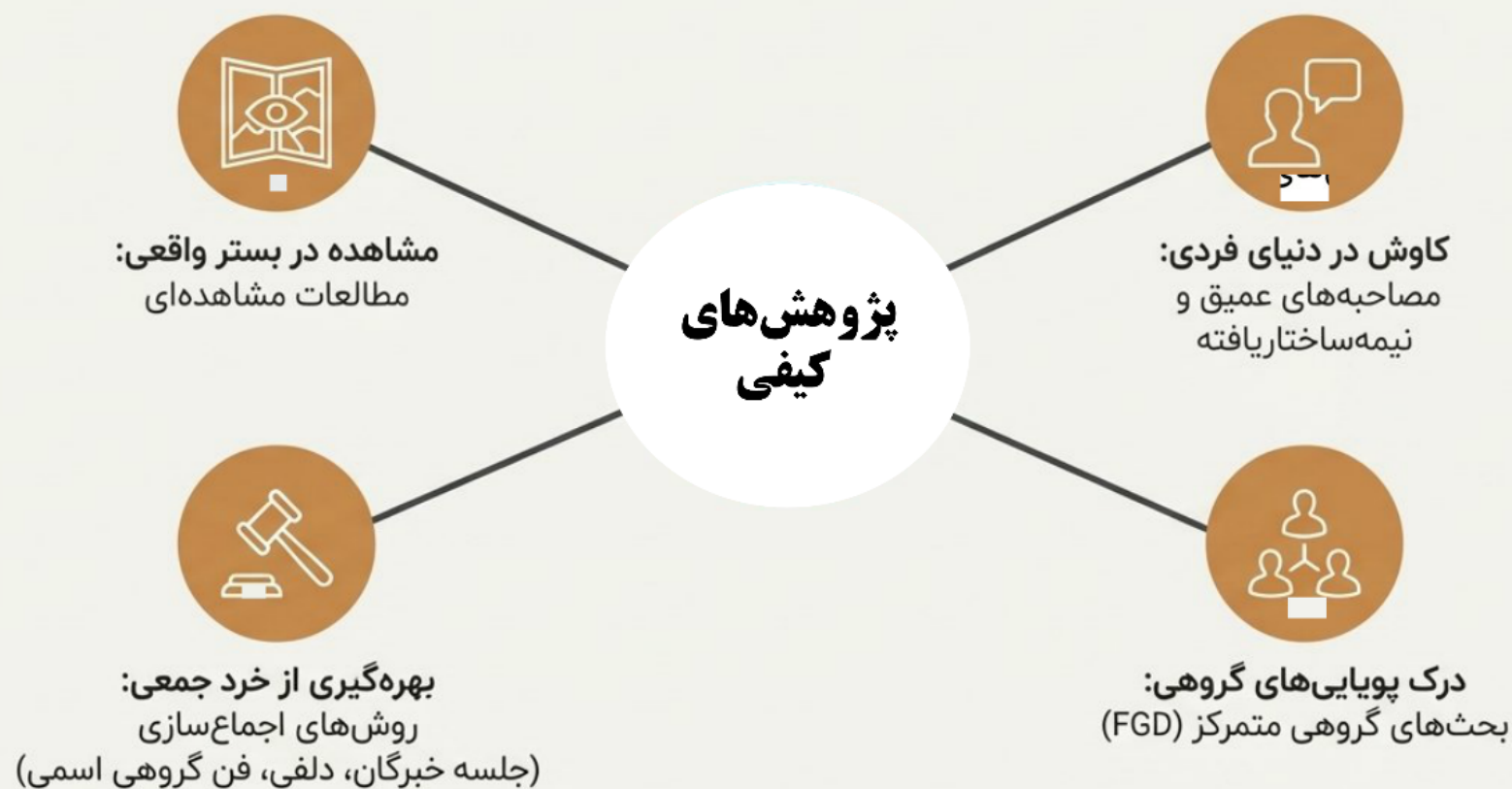


مثال: ارزیابی مداخلات پیچیده (طبق راهنمای MRC) نیازمند درک «چگونه» و «چرا»ی عملکرد یک برنامه است.

جعبه ابزار پژوهش کیفی برای درک عمیق نظام سلامت



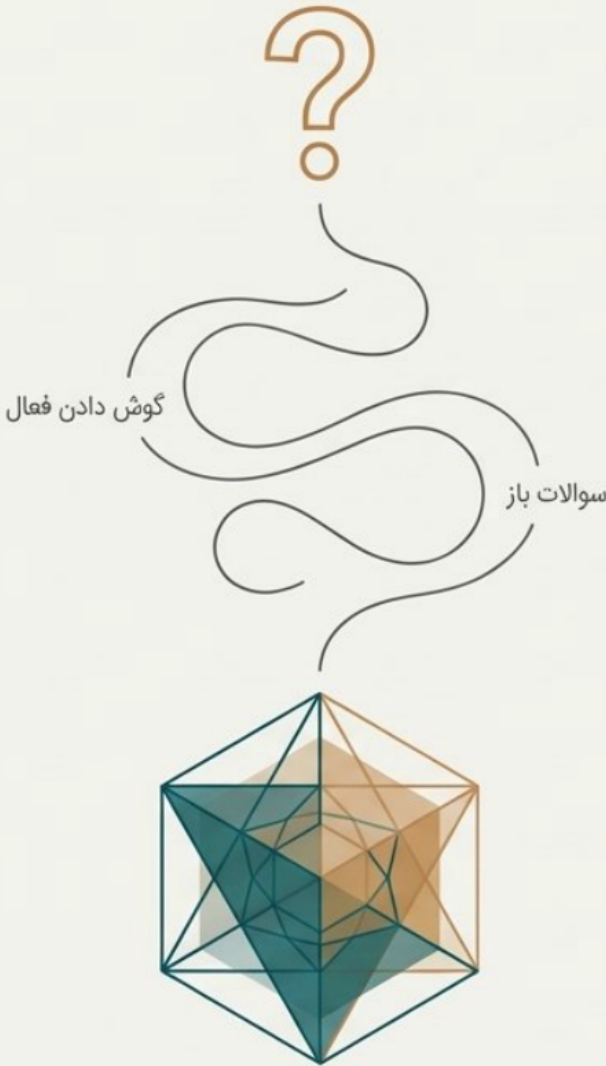
جعبه ابزار پژوهش کیفی برای درک عمیق نظام سلامت



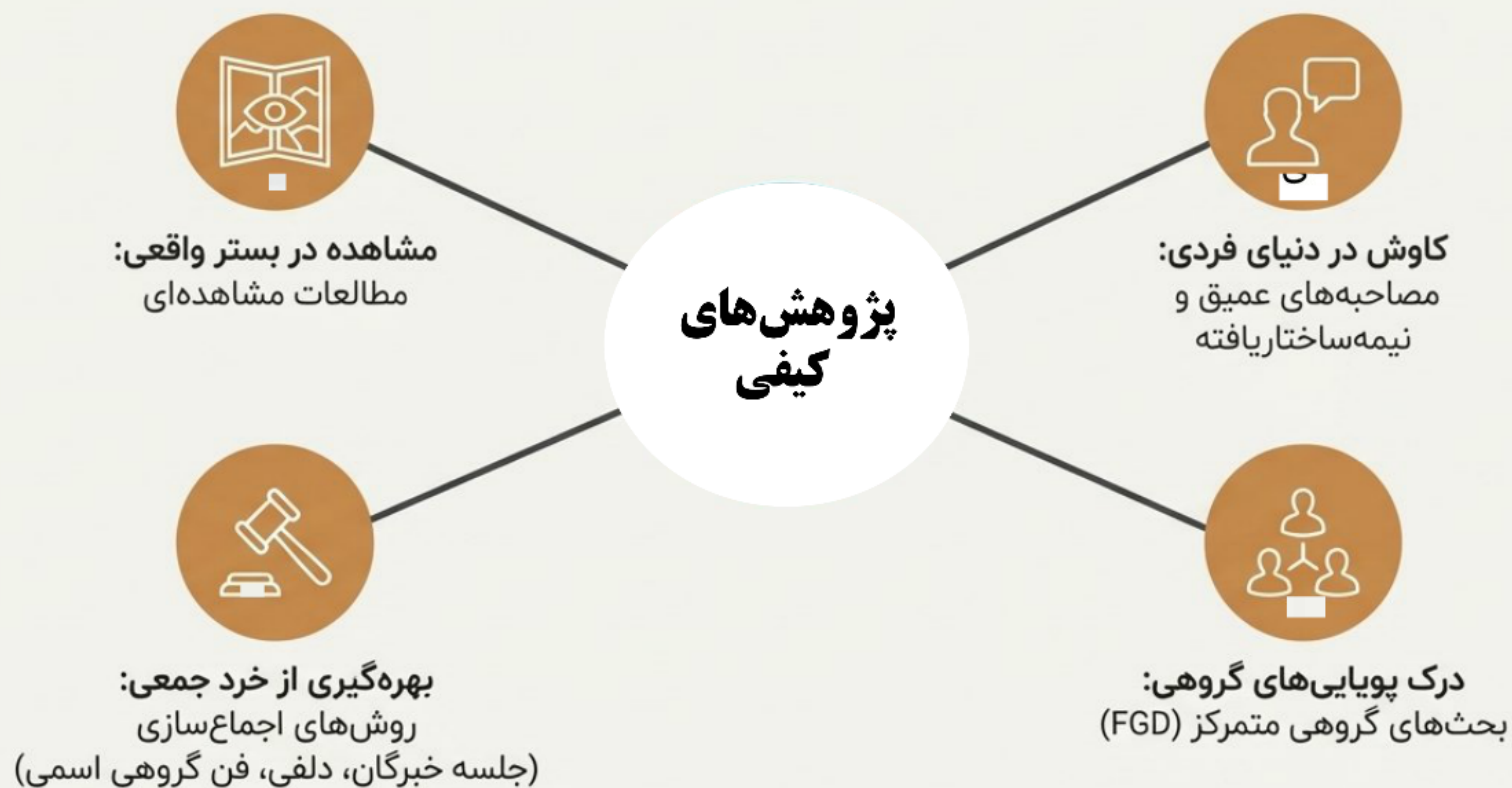
مصاحبه کیفی: پنجره‌ای به سوی تجربیات، افکار و ادراکات

- **هدف:** درک عمیق از اینکه مشارکت‌کننده چگونه پدیده مورد مطالعه را معنا می‌کند.
- **انواع:** طیفی از مصاحبه نیمه‌ساختاریافته (با راهنمای کلی/topic guide) تا مصاحبه عمیق (با سوالات کاملاً باز).
- **نقش مصاحبه‌گر:** ایجاد ارتباط (rapport)، گوش دادن فعال و پرهیز از پیش‌فرض‌های ذهنی. از تحمیل زبان تخصصی پزشکی باید اجتناب کرد.

مطالعه سیموندز و همکاران از مصاحبه نیمه‌ساختاریافته برای درک دلایل تردید پزشکان در تشخیص زودهنگام بیماری مزمن کلیوی (CKD) و تعارض آنها با دستورالعمل‌ها استفاده کرد.

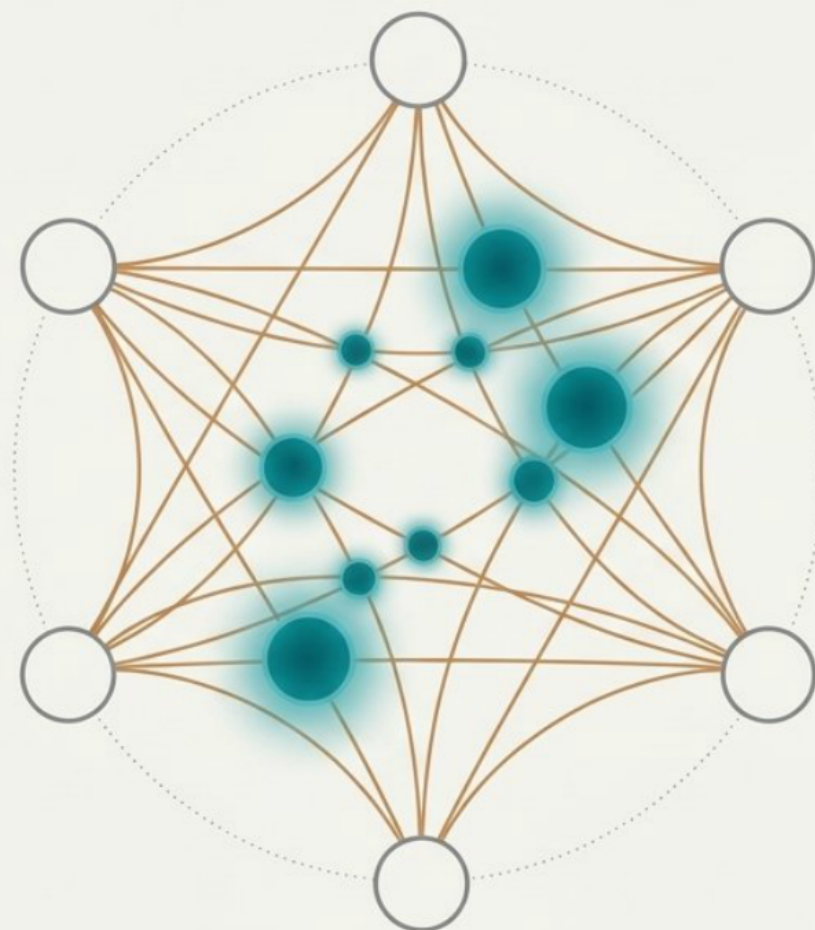


جعبه ابزار پژوهش کیفی برای درک عمیق نظام سلامت

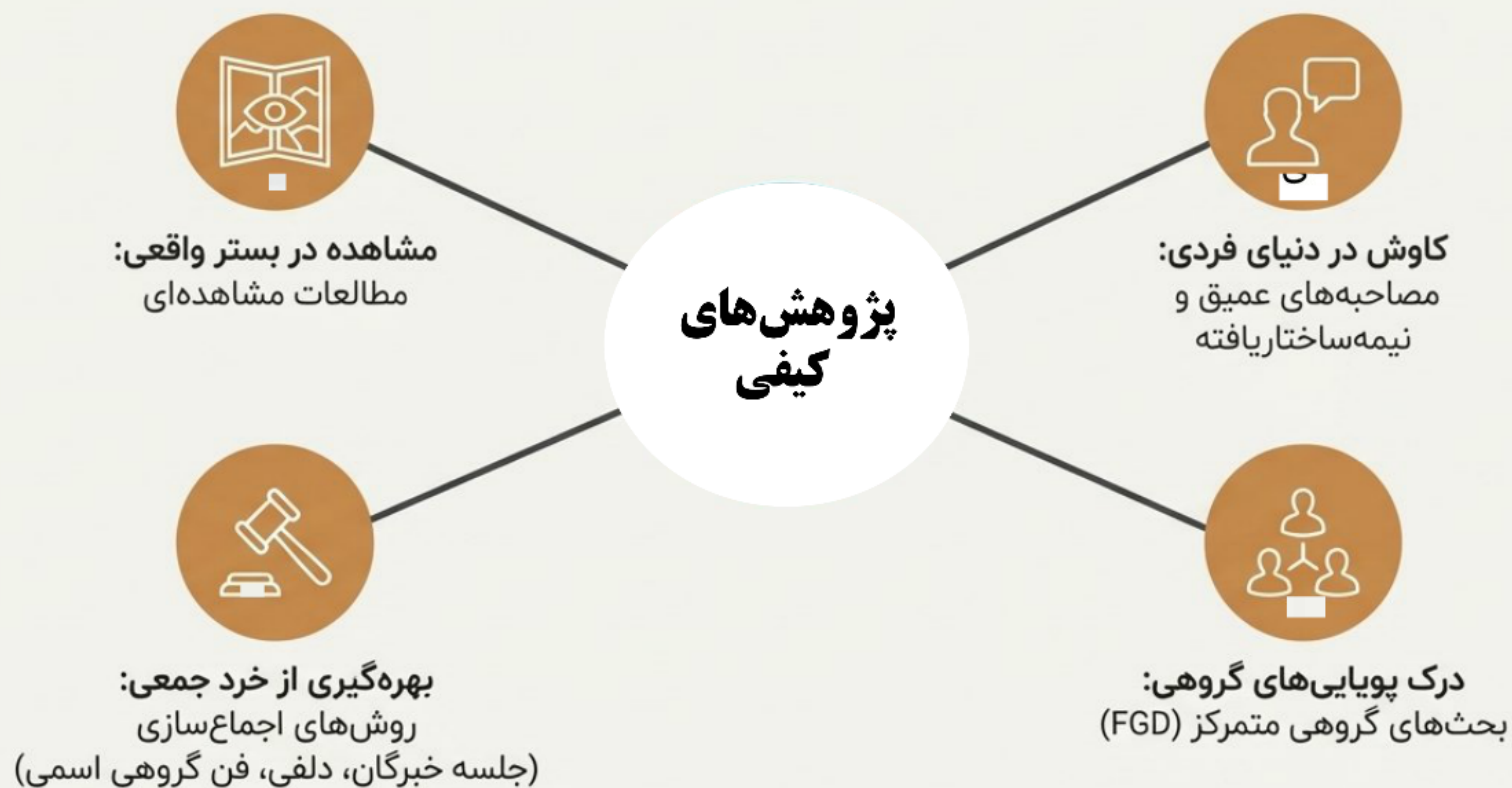


بحث گروهی متمرکز (FGD): فراتر از نظرات فردی، کشف هنجارهای اجتماعی

- **هدف:** بررسی چگونگی شکل‌گیری، تغییر و تثبیت دیدگاه‌ها از طریق تعاملات گروهی.
- **مزیت کلیدی:** داده‌ها هم در سطح فردی و هم گروهی تولید می‌شوند. تغییر دیدگاه‌ها در طول بحث، خود یک یافته ارزشمند است.
- **کاربرد:** ایده‌آل برای فهم باورهای فرهنگی مشترک، تست پیام‌های سلامت عمومی، یا انطباق ابزارهای پژوهشی (مثال: مطالعه انطباق ابزار سنجش رویدادهای نامطلوب در روانپزشکی نروژ).
- **نکته اخلاقی کلیدی:** به دلیل آشکار بودن هویت شرکت‌کنندگان، تاکید بر محرمانگی (مانند قاعده Chatham House) ضروری است.



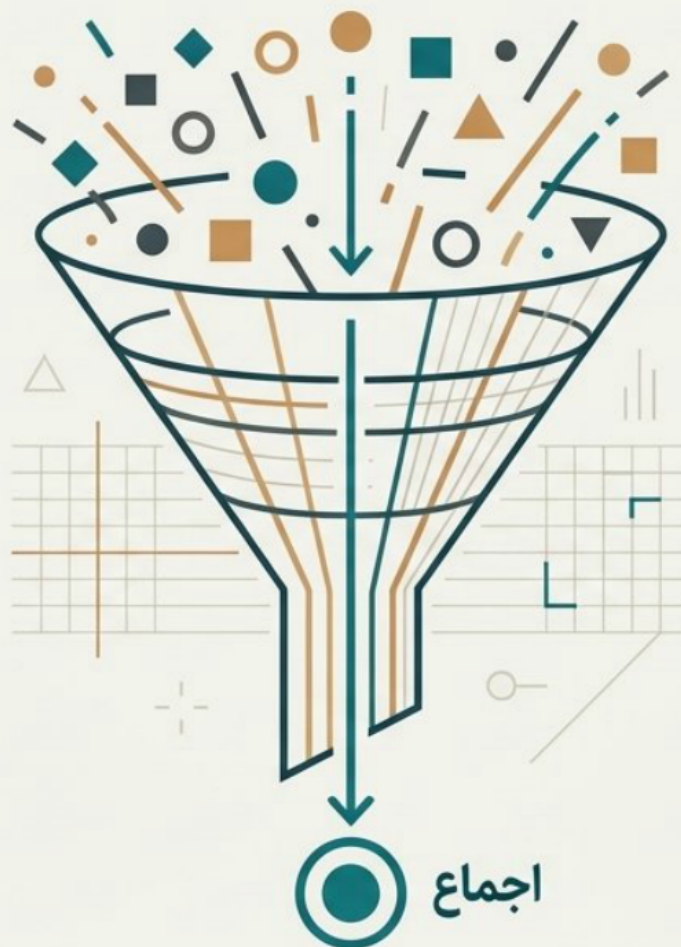
جعبه ابزار پژوهش کیفی برای درک عمیق نظام سلامت



روش‌های اجماع‌سازی: ساختاربندی دانش و نظر متخصصان

****جلسه خبرگان (Expert Panel):**

بحث و تبادل نظر ساختاریافته در میان گروهی از متخصصان برای رسیدن به یک جمع‌بندی سریع و متمرکز.



****فن گروهی اسمی**

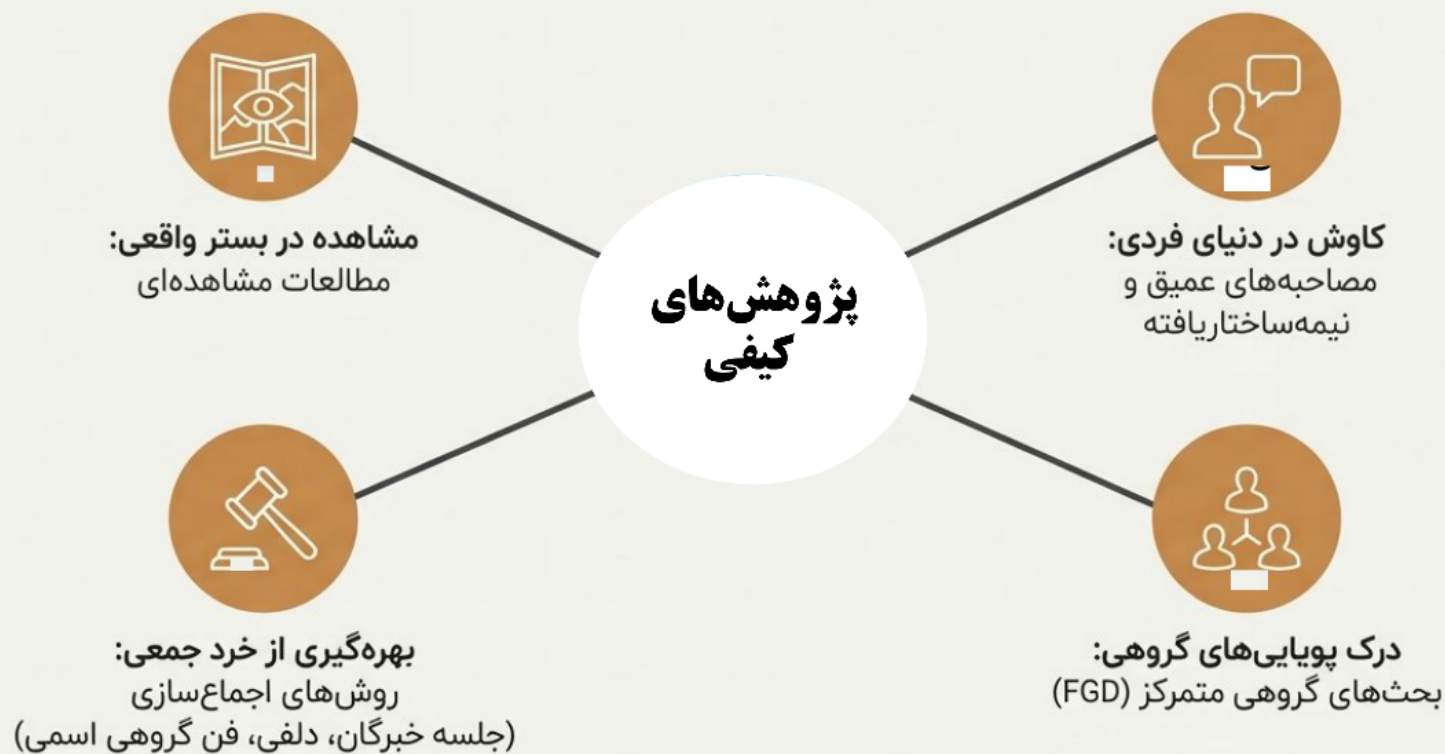
:(Nominal Group Technique - NGT)

فرآیندی ساختاریافته برای ایده‌پردازی و اولویت‌بندی که مشارکت برابر را تضمین می‌کند و از تسلط افراد خاص جلوگیری می‌نماید.

****دلفی (Delphi): فرآیندی**

تکرارشونده و ناشناس برای گردآوری و پالایش نظرات متخصصان از طریق پرسشنامه‌های متوالی، با هدف رسیدن به اجماع.

جعبه ابزار پژوهش کیفی برای درک عمیق نظام سلامت

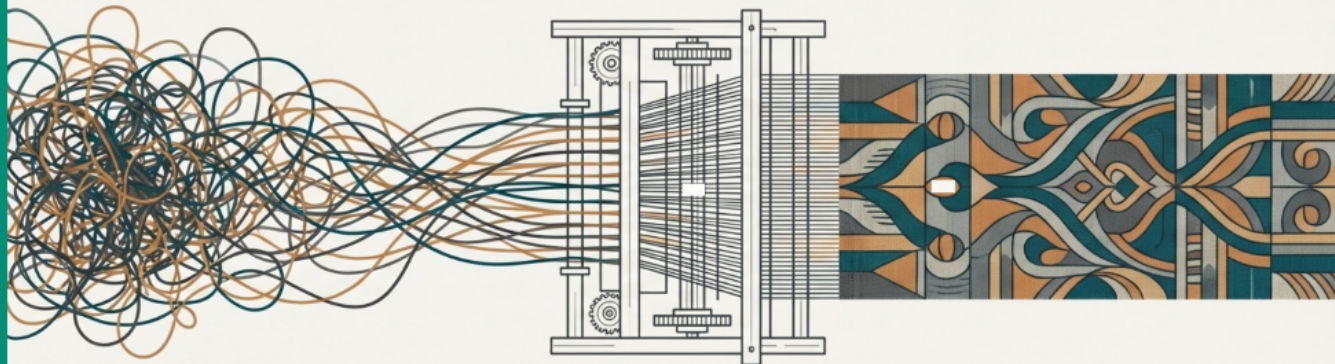


مطالعات مشاهده‌ای: کشف رفتارهای نانوشته در محیط واقعی

- هدف: درک فرآیندها، رفتارها و فرهنگ‌های سازمانی که افراد ممکن است از آنها آگاه نباشند یا نتوانند در مصاحبه بیان کنند.
- نقش پژوهشگر: طیفی از مشاهده‌گر منفعل تا مشارکت‌کننده فعال.

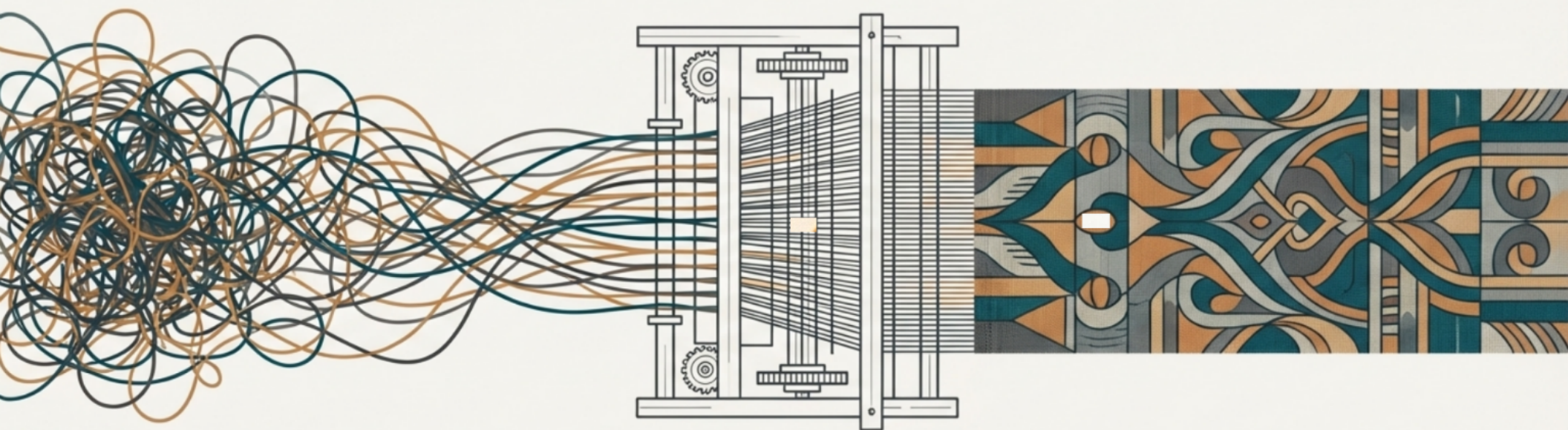
”مطالعه کلاسیک «جفری» در بخش اورژانس نشان داد چگونه پرستاران بیماران را به دو دسته «خوب» و «آشغال معمولی» (normal rubbish) طبقه‌بندی می‌کردند. این یک حقیقت فرهنگی ریشه‌دار بود که هرگز در مصاحبه‌ها آشکار نمی‌شد.»

از گردآوری داده تا استخراج معنا



داده‌های کیفی—شامل ساعت‌ها مصاحبه، صفحات متعدد یادداشت‌های میدانی و اسناد—به خودی خود گویا نیستند. این داده‌ها می‌توانند حجیم و دشوار برای مدیریت باشند. چالش و هنر واقعی در تحلیل دقیق، روشن‌روشمند و خلاقانه آن‌ها نهفته است.

از گردآوری داده تا استخراج معنا



داده‌های کیفی—شامل ساعت‌ها مصاحبه، صفحات متعدد یادداشت‌های میدانی و اسناد—به خودی خود گویا نیستند. این داده‌ها می‌توانند حجیم و دشوار برای مدیریت باشند. چالش و هنر واقعی در تحلیل دقیق، روشن‌روشمند و خلاقانه آن‌ها نهفته است.

مراحل کلیدی در تجزیه و تحلیل داده‌های کیفی

فاز ۱: آماده‌سازی و غوطه‌وری در داده‌ها



۱ ساعت مصاحبه = ۶-۷ ساعت پیاده‌سازی

غوطه‌وری در داده‌ها برای درک عمیق



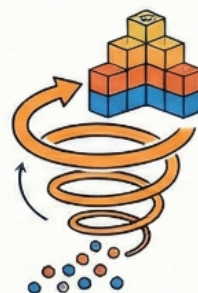
خواندن و بازخوانی مکرر متون به شکل‌گیری موضوعات اولیه کمک می‌کند.

فاز ۲: انتخاب رویکرد تحلیل



تحلیل موضوعی (Thematic Analysis)

ساده‌ترین و رایج‌ترین شیوه که داده‌ها را بر اساس موضوعات کلیدی دسته‌بندی می‌کند.



نظریه زمینه‌ای (Grounded Theory)

فرآیندی جریحی برای ساختن، ساختن و توسعه نظریه از دل داده‌های خام.



شیوه چارچوبی (Framework Approach)

روشی منظم و شفاف، مناسب برای تحقیقات کاربردی با اهداف از پیش تعیین‌شده.

فاز ۳: نمونه فرآیند گام به گام (شیوه چارچوبی)

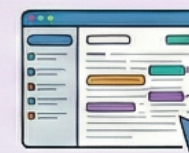


۱. آشناسازی (Familiarisation)
غرق شدن در داده‌ها با گوش دادن و خواندن چندباره‌ی آن‌ها.

۲. شناسایی چارچوب موضوعی (Identifying Framework)
تعیین مفاهیم و موضوعات کلیدی بر اساس اهداف پژوهش.



۳. نمایه‌سازی (Indexing)
اعمال منظم چارچوب موضوعی و کدگذاری تمام داده‌ها.



۴. جدول‌بندی (Charting)
خلاصه‌سازی و مرتب‌سازی داده‌های مرتبط در جداول موضوعی.



۵. ترسیم نقشه و تفسیر (Mapping & Interpretation)
شناسایی ارتباط بین مفاهیم و ارائه توضیحات نهایی.



فاز ۱: آماده‌سازی و غوطه‌وری در داده‌ها



۱ ساعت مصاحبه = ۶-۷ ساعت پیاده‌سازی

غوطه‌وری در داده‌ها برای درک عمیق



خواندن و بازخوانی مکرر متون به
شکل‌گیری موضوعات اولیه کمک می‌کند.



تحلیل موضوعی (Thematic Analysis)

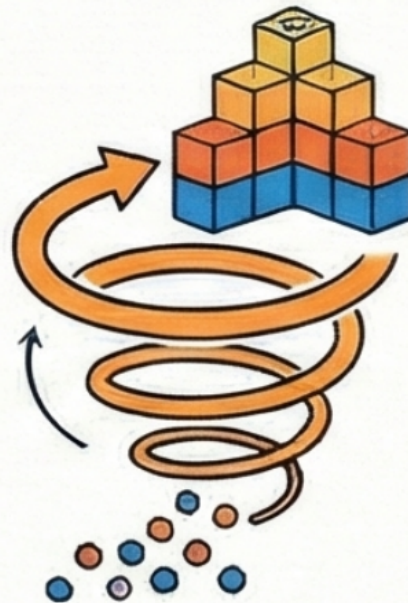
ساده‌ترین و رایج‌ترین شیوه که
داده‌ها را بر اساس موضوعات
کلیدی دسته‌بندی می‌کند.

فاز ۲: انتخاب رویکرد تحلیل



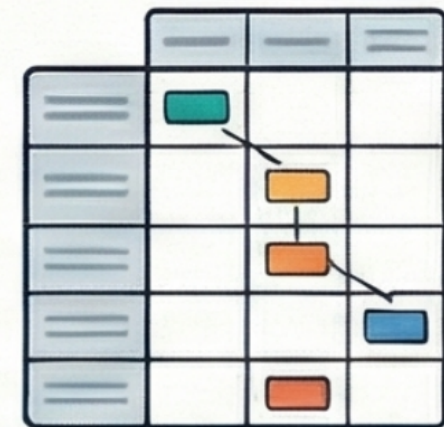
تحلیل موضوعی (Thematic Analysis)

ساده‌ترین و رایج‌ترین شیوه که داده‌ها را بر اساس موضوعات کلیدی دسته‌بندی می‌کند.



نظریه زمینه‌ای (Grounded Theory)

فرآیندی جریحه‌ای برای ساختن ساختن و توسعه نظریه از دل داده‌های خام.



شیوه چارچوبی (Framework Approach)

روشی منظم و شفاف، مناسب برای تحقیقات کاربردی با اهداف از پیش تعیین‌شده.

فاز ۳: نمونه فرآیند گام به گام (شیوه چارچوبی)



۱. آشناسازی (Familiarisation)

غرق شدن در داده‌ها با گوش دادن و خواندن چندباره‌ی آن‌ها.

۲. شناسایی چارچوب موضوعی (Identifying Framework)

تعیین مفاهیم و موضوعات کلیدی بر اساس اهداف پژوهش.



۳. نمایه‌سازی (Indexing)

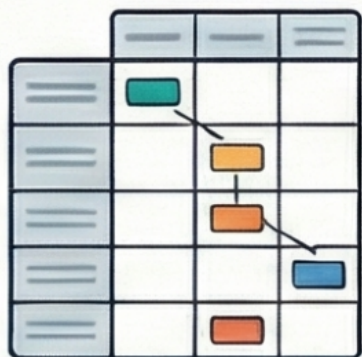
اعمال منظم چارچوب موضوعی و کدگذاری تمام داده‌ها.

۴. جدول‌بندی (Charting)

خلاصه‌سازی و مرتب‌سازی داده‌های مرتبط در جداول موضوعی.

۵. ترسیم نقشه و تفسیر (Mapping & Interpretation)

شناسایی ارتباط بین مفاهیم و ارائه توضیحات نهایی.



شیوه چارچوبی

(Framework Approach)

روشی منظم و شفاف، مناسب برای تحقیقات کاربردی با اهداف از پیش تعیین‌شده.

فراتر از سوگیری: تضمین اعتبار و پایایی در پژوهش کیفی



- مثلث‌سازی (Triangulation): مقایسه داده‌ها از منابع مختلف (مثلاً مصاحبه و مشاهده) یا روش‌های متفاوت برای دستیابی به درکی جامع‌تر و تایید یافته‌ها.
- بازاندیشی (Reflexivity): حساسیت پژوهشگر نسبت به تأثیر خود (پیش‌فرض‌ها، تجربیات) بر فرآیند و نتایج پژوهش و شفاف‌سازی آن.

- تحلیل موارد منفی (Negative Case Analysis): جستجوی فعالانه و تحلیل مواردی که با الگوی در حال ظهور در تضاد هستند تا تحلیل نهایی دقیق‌تر و قوی‌تر شود.
- رویکرد منصفانه (Fair Dealing): اطمینان از اینکه دیدگاه‌های گروه‌های مختلف (مثلاً مدیران و کارکنان) به طور عادلانه در پژوهش بازتابی شده‌اند.

بهترین هر دو جهان: قدرت ترکیب روش‌های کمی و کیفی

پژوهش ترکیبی (Mixed Methods)، روش‌ها را نه به عنوان رقیب، بلکه به عنوان مکمل می‌بیند.

کاربردهای کلیدی:

- **توسعه:** نتایج کیفی (مصاحبه) برای طراحی یک پرسشنامه کمی معتبر استفاده می‌شود.
- **توضیح:** نتایج کمی (نظرسنجی) موارد کیفی (مصاحبه) را برای درک عمیق‌تر «چرا»ی یافته‌ها مشخص می‌کند.
- **ارزیابی مکمل:** ارزیابی فرآیندی (کیفی) در کنار کارآزمایی بالینی (کمی) برای فهم چرایی و چگونگی عملکرد یک مداخله.



بهترین هر دو جهان: قدرت ترکیب روش‌های کمی و کیفی

پژوهش ترکیبی (Mixed Methods)، روش‌ها را نه به عنوان رقیب، بلکه به عنوان مکمل می‌بیند.

کاربردهای کلیدی:

- **توسعه:** نتایج کیفی (مصاحبه) برای طراحی یک پرسشنامه کمی معتبر استفاده می‌شود.
- **توضیح:** نتایج کمی (نظرسنجی) موارد کیفی (مصاحبه) را برای درک عمیق‌تر «چرا»ی یافته‌ها مشخص می‌کند.
- **ارزیابی مکمل:** ارزیابی فرآیندی (کیفی) در کنار کارآزمایی بالینی (کمی) برای فهم چرایی و چگونگی عملکرد یک مداخله.



پیام‌های کلیدی

- ۱ ✓ پژوهش کیفی برای پاسخ به سوالات «چرا» و «چگونه» در نظام سلامت ضروری است و و شکاف‌هایی را پر می‌کند که داده‌های کمی قادر به پر کردن آنها نیستند.
- ۲ ✓ جعبه ابزار کیفی، از مصاحبه فردی تا مشاهده میدانی، امکان **درک چندبعدی** پدیده‌ها را در بستر طبیعی آنها فراهم می‌کند.
- ۳ ✓ تحلیل کیفی یک **فرآیند خلاقانه اما کاملاً روشمند و دقیق** است که با استفاده از تکنیک‌هایی مانند مثلث‌سازی و بازاندیشی، اعتبار خود را تضمین می‌کند.
- ۴ ✓ بینش‌های حاصل از این پژوهش‌ها **مستقیماً** به سیاست‌گذاری بهتر، خدمات کارآمدتر و تجربه‌ی انسانی‌تر برای بیمار منجر می‌شود.

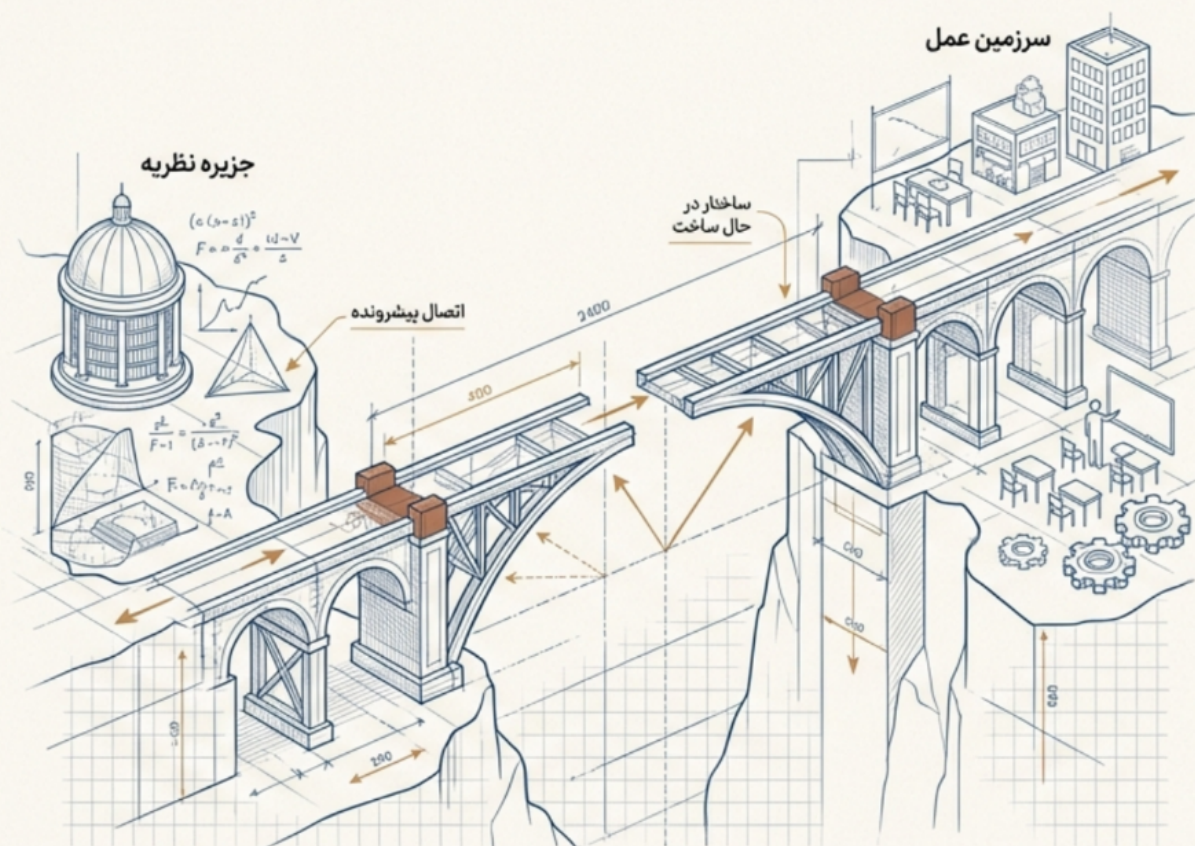
چرا نظریه در عمل شکست می‌خورد؟

بسیاری از متخصصان، از معلمان تا مدیران، با این چالش روبرو هستند: چگونه دانش آکادمیک را به راه‌حل‌های عملی و مؤثر در دنیای واقعی تبدیل کنیم؟

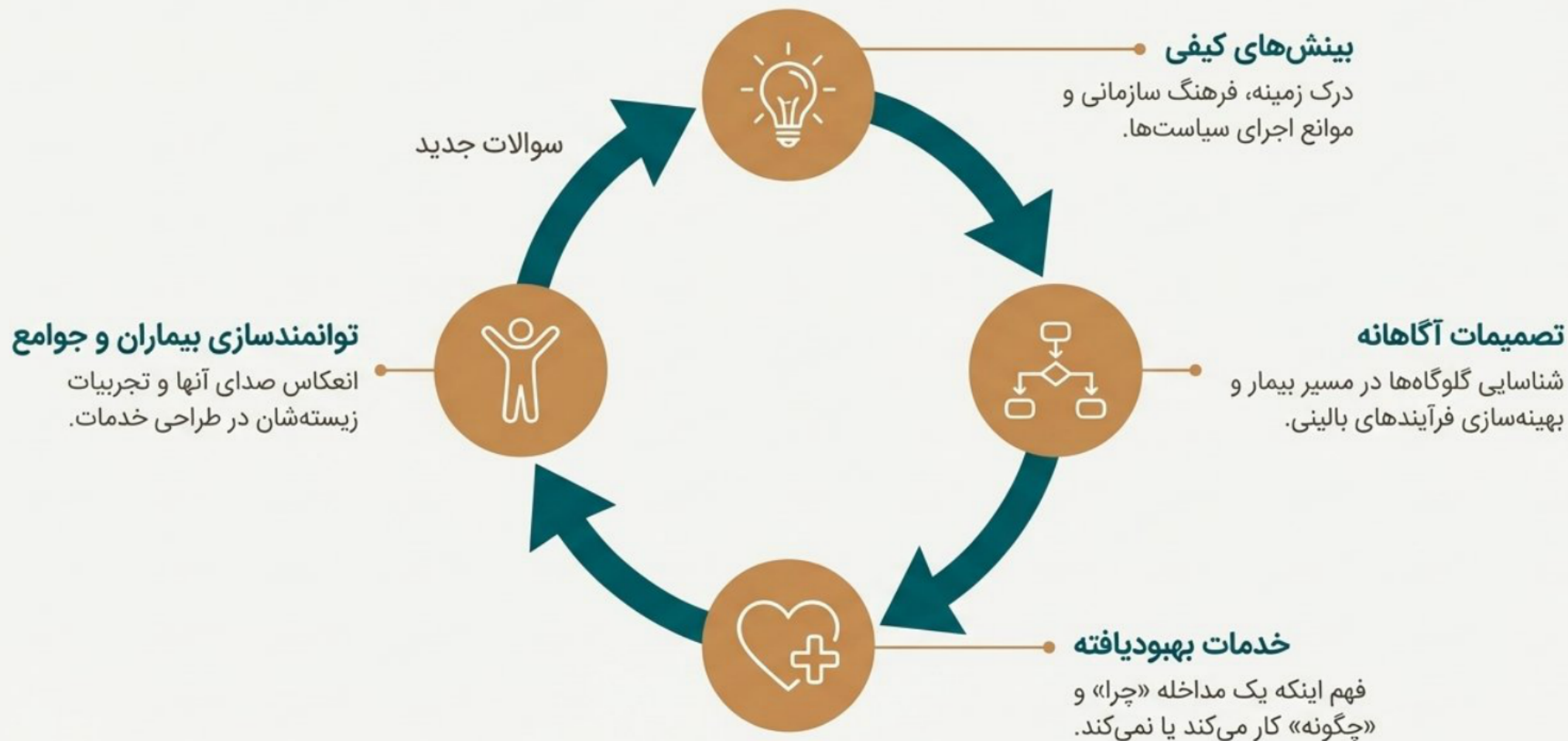


ساختن پل: معرفی «اقدام پژوهی»

اقدام پژوهی (Action Research) یک رویکرد قدرتمند است که به طور خاص برای **برای پر کردن شکاف بین تئوری و عمل** طراحی شده است. این روش به متخصصان این امکان را که به جای انتظار برای راه حل های بیرونی، خودشان به **پژوهشگرانی** برای بهبود محیط کارشان تبدیل شوند.



چگونه پژوهش کیفی به تصمیم‌گیری و بهبود خدمات سلامت کمک می‌کند؟ (اثر)



اقدام پژوهی: راهنمای گام به گام حل مشارکتی مسائل

یک روش تحقیق مشارکتی برای حل مشکلات واقعی. هدف آن بهبود یک موقعیت خاص است، نه توسعه علم به طور کلی.



اقدام پژوهی: راهنمای گام به گام حل مشارکتی مسائل

یک روش تحقیق مشارکتی برای حل مشکلات واقعی. هدف آن بهبود یک موقعیت خاص است، نه توسعه علم به طور کلی.



یت خاص است، نه توسعه علم به طور کلی.

گام ۱: تشخیص و تعریف مسئله

با مشارکت افراد درگیر، مشکل اصلی و اهمیت آن را مشخص کنید.



گام ۵: ارزیابی و بازخورد (شواهد ثانویه)



Prezi



یک روش تحقیق مشارکتی برای حل مشکلات و

گام ۲: جمع‌آوری داده‌ها (شواهد اولیه)

از روش‌هایی مانند مصاحبه، مشاهده و گروه‌های متمرکز برای درک وضعیت فعلی استفاده کنید.



مصاحبه



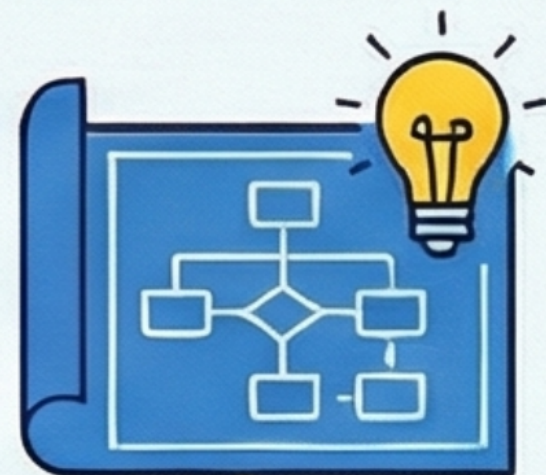
مشاهده



گروه‌های متمرکز

گام ۳: برنامه‌ریزی و ارائه راه‌حل

بر اساس داده‌ها، یک راه‌حل
عملی و قابل اجرا برای
ایجاد تغییر طراحی کنید.



تعدیل
اجرا
افزایش







گام ۵: ارزیابی و بازخورد (شواهد ثانویه)

میزان موفقیت تغییر را بسنجید و برای اقدامات بعدی در چرخه جدید تصمیم‌گیری کنید.



گام ۴: اجرا و نظارت و تغیب



Prezi



اقدام پژوهی: راهنمای گام به گام حل مشارکتی مسائل

یک روش تحقیق مشارکتی برای حل مشکلات واقعی. هدف آن بهبود یک موقعیت خاص است، نه توسعه علم به طور کلی.



مزایای کلیدی: کاربردی، مشارکتی و متعهدانه



دانش بومی
ایجاد کرده



تعهد افراد برای
اجرای نتایج را
افزایش می‌دهد

دو جهان متفاوت: اقدام‌پژوهی در برابر پژوهش سنتی

ویژگی	اقدام‌پژوهی (Action Research)	پژوهش سنتی (Traditional Research)
هدف اصلی	حل یک مشکل عملی و بهبود فوری وضعیت	توسعه دانش نظری و تعمیم‌دادن یافته‌ها
نقش پژوهشگر	مشارکت‌کننده فعال، عامل تغییر (Co-researcher)	مشاهده‌گر بی‌طرف و جدا از موضوع (Detached Observer)
رابطه با عمل	تئوری و عمل به هم پیوسته‌اند؛ دانش در حین عمل تولید می‌شود	تئوری از عمل جداست؛ ابتدا دانش تولید و سپس به کار گرفته می‌شود
فرآیند	چرخه‌ای، پویا و انعطاف‌پذیر (Cyclical & Iterative)	خطی و از پیش تعیین‌شده (Linear & Predetermined)
اعتبار نتایج	وابسته به زمینه و کاربردی بودن برای مشارکت‌کنندگان	مبتنی بر کنترل متغیرها و قابلیت تکرارپذیری

(منبع: (Dickens & Watkins, 1999; Conference Inc)

دو جهان متفاوت: اقدام‌پژوهی در برابر پژوهش سنتی

ویژگی	اقدام‌پژوهی (Action Research)	پژوهش سنتی (Traditional Research)
هدف اصلی	حل یک مشکل عملی و بهبود فوری وضعیت	توسعه دانش نظری و تعمیم‌دادن یافته‌ها
نقش پژوهشگر	مشارکت‌کننده فعال، عامل تغییر (Co-researcher)	مشاهده‌گر بی‌طرف و جدا از موضوع (Detached Observer)
رابطه با عمل	تئوری و عمل به هم پیوسته‌اند؛ دانش در حین عمل تولید می‌شود	تئوری از عمل جداست؛ ابتدا دانش تولید و سپس به کار گرفته می‌شود
فرآیند	چرخه‌ای، پویا و انعطاف‌پذیر (Cyclical & Iterative)	خطی و از پیش تعیین‌شده (Linear & Predetermined)
اعتبار نتایج	وابسته به زمینه و کاربردی بودن برای مشارکت‌کنندگان	مبتنی بر کنترل متغیرها و قابلیت تکرارپذیری

(منبع: (Dickens & Watkins, 1999; Conference Inc)

اقدام‌پژوهی در میدان عمل: از کلاس درس تا نظام سلامت

اقدام‌پژوهی یک ابزار قدرتمند برای متخصصان در رشته‌های مختلف است تا عملکرد حرفه‌ای خود را بهبود بخشند.



آموزش و پرورش

معلمان پژوهنده
(Teacher-Researchers) از
این روش برای بهبود شیوه‌های
تدریس، افزایش مشارکت
دانش‌آموزان و حل مشکلات
کلاسی استفاده می‌کنند.



مدیریت و سازمان

مدیران برای بهینه‌سازی
فرآیندهای کاری، تقویت
مشارکت کارکنان و پیاده‌سازی
استراتژی‌های مدیریتی مؤثر از
اقدام‌پژوهی بهره می‌برند.
(منبع: Eden & Huxham)



مراقبت‌های بهداشتی و درمان

متخصصان سلامت از
اقدام‌پژوهی برای ارزیابی
روش‌های مراقبت از بیمار، بهبود
فرآیندهای درمانی و افزایش
کیفیت خدمات بهداشتی
استفاده می‌کنند.
(منبع: Koshy et al)



توسعه اجتماعی

فعالان اجتماعی برای رسیدگی
به مسائل جامعه، توسعه
برنامه‌های مداخله‌ای و
سنجش تأثیر سیاست‌های
اجتماعی از این روش بهره
می‌گیرند.

اقدام پژوهی در میدان عمل: از کلاس درس تا نظام سلامت

اقدام پژوهی یک ابزار قدرتمند برای متخصصان در رشته‌های مختلف است تا عملکرد حرفه‌ای خود را بهبود بخشند.



آموزش و پرورش

معلمان پژوهنده
(Teacher-Researchers) از
این روش برای بهبود شیوه‌های
تدریس، افزایش مشارکت
دانش‌آموزان و حل مشکلات
کلاسی استفاده می‌کنند.



مدیریت و سازمان

مدیران برای بهینه‌سازی
فرآیندهای کاری، تقویت
مشارکت کارکنان و پیاده‌سازی
استراتژی‌های مدیریتی مؤثر از
اقدام پژوهی بهره می‌برند.
(منبع: Eden & Huxham)



مراقبت‌های بهداشتی و درمان

متخصصان سلامت از
اقدام پژوهی برای ارزیابی
روش‌های مراقبت از بیمار، بهبود
فرآیندهای درمانی و افزایش
کیفیت خدمات بهداشتی
استفاده می‌کنند.
(منبع: Koshy et al.)



توسعه اجتماعی

فعالان اجتماعی برای رسیدگی
به مسائل جامعه، توسعه
برنامه‌های مداخله‌ای و
سنجش تأثیر سیاست‌های
اجتماعی از این روش بهره
می‌گیرند.

نقطه شروع شما: ساختار یک پروژه اقدام‌پژوهی

پروژه‌های اقدام‌پژوهی معمولاً از یک قالب استاندارد پیروی می‌کنند تا اطمینان حاصل شود که تمام مراحل به صورت نظام‌مند مستند شده‌اند.

ساختار معمول یک گزارش اقدام‌پژوهی

1. عنوان پروژه: مختصر، واضح و بیانگر مسئله.
2. چکیده: خلاصه‌ای کوتاه از کل پروژه.
3. مقدمه: توضیح اهمیت موضوع و بیان مسئله.
4. تشخیص و تبیین مسئله: شرح کامل مسئله و علل شناسایی آن.
5. پیشینه تحقیق و ادبیات موضوع: مرور مطالعات و نظریات مرتبط.
6. گردآوری شواهد (مرحله اول): توصیف روش‌های جمع‌آوری داده‌های اولیه.
7. ارائه و انتخاب راه‌حل‌ها: شرح راه‌حل‌های پیشنهادی و دلیل انتخاب یکی از آن‌ها.
8. اجرای راه‌حل‌ها: توصیف دقیق روند پیاده‌سازی.
9. گردآوری شواهد (مرحله دوم): جمع‌آوری داده‌ها پس از اجرا برای ارزیابی تغییرات.
10. ارزشیابی و تحلیل نتایج: تحلیل اثربخشی راه‌حل.
11. نتیجه‌گیری و پیشنهادات: جمع‌بندی یافته‌ها و پیشنهاد برای آینده.
12. منابع و مأخذ.

نقطه شروع شما: ساختار یک پروژه اقدام‌پژوهی

پروژه‌های اقدام‌پژوهی معمولاً از یک قالب استاندارد پیروی می‌کنند تا اطمینان حاصل شود که تمام مراحل به صورت نظام‌مند مستند شده‌اند.

ساختار معمول یک گزارش اقدام‌پژوهی

1. عنوان پروژه: مختصر، واضح و بیانگر مسئله.
2. چکیده: خلاصه‌ای کوتاه از کل پروژه.
3. مقدمه: توضیح اهمیت موضوع و بیان مسئله.
4. تشخیص و تبیین مسئله: شرح کامل مسئله و علل شناسایی آن.
5. پیشینه تحقیق و ادبیات موضوع: مرور مطالعات و نظریات مرتبط.
6. گردآوری شواهد (مرحله اول): توصیف روش‌های جمع‌آوری داده‌های اولیه.
7. ارائه و انتخاب راه‌حل‌ها: شرح راه‌حل‌های پیشنهادی و دلیل انتخاب یکی از آن‌ها.
8. اجرای راه‌حل‌ها: توصیف دقیق روند پیاده‌سازی.
9. گردآوری شواهد (مرحله دوم): جمع‌آوری داده‌ها پس از اجرا برای ارزیابی تغییرات.
10. ارزشیابی و تحلیل نتایج: تحلیل اثربخشی راه‌حل.
11. نتیجه‌گیری و پیشنهادات: جمع‌بندی یافته‌ها و پیشنهاد برای آینده.
12. منابع و مآخذ.

معیارهای یک اقدام پژوهی باکیفیت

به گفته ایدن و هاکسام (۱۹۹۶)، یک اقدام پژوهی خوب و معتبر باید مجموعه‌ای از ویژگی‌ها را داشته باشد که هم به حل مشکل کمک کند و هم به تولید دانش منجر شود. این ویژگی‌ها به دو دسته کلی تقسیم می‌شوند: ویژگی‌های نتایج پژوهش و ویژگی‌های فرآیند پژوهش.

ویژگی‌های نتایج پژوهش

۱. باید پیامدهای عملی داشته باشد: فراتر از گزارش صرف، باید به عمل منجر شود.
۲. باید به تولید نظریه کمک کند: نتایج باید به درک عمیق‌تر و مفهومی‌تر از موقعیت منجر شوند.
۳. باید قابلیت تعمیم داشته باشد: از طریق طراحی، مدل‌ها و روش‌ها، نه فقط نتایج.
۴. باید نظریه نوظهور تولید کند: نظریه باید از دل داده‌ها و فرآیند عمل پدیدار شود.
۵. نباید یک دوگانگی نادرست بین توصیف و تجویز ایجاد کند: باید مشخص باشد که نتایج چگونه به عمل منجر می‌شوند.

ویژگی‌های فرآیند پژوهش

۶. باید نظم و دقت بالایی در تحلیل داشته باشد.
۷. پژوهشگر باید خودآگاهی بالایی داشته باشد.
۸. فرآیند پژوهش باید قابل دفاع باشد: چه از طریق استدلال یا تکرارپذیری.
۹. باید به هشت معیار قبلی پایبند باشد تا اعتبار داشته باشد.
۱۰. باید بر فرآیندهای نوظهور تمرکز کند.
۱۱. باید از فرصت‌های مثلث‌سازی (Triangulation) استفاده کند.
۱۲. باید تاریخ و زمینه مداخله را در نظر بگیرد.



معیارهای یک اقدام پژوهی باکیفیت

به گفته ایدن و هاکسام (۱۹۹۶)، یک اقدام پژوهی خوب و معتبر باید مجموعه‌ای از ویژگی‌ها را داشته باشد که هم به حل مشکل کمک کند و هم به تولید دانش منجر شود. این ویژگی‌ها به دو دسته کلی تقسیم می‌شوند: ویژگی‌های نتایج پژوهش و ویژگی‌های فرآیند پژوهش.

ویژگی‌های نتایج پژوهش

۱. باید پیامدهای عملی داشته باشد: فراتر از گزارش صرف، باید به عمل منجر شود.
۲. باید به تولید نظریه کمک کند: نتایج باید به درک عمیق‌تر و مفهومی‌تر از موقعیت منجر شوند.
۳. باید قابلیت تعمیم داشته باشد: از طریق طراحی، مدل‌ها و روش‌ها، نه فقط نتایج.
۴. باید نظریه نوظهور تولید کند: نظریه باید از دل داده‌ها و فرآیند عمل پدیدار شود.
۵. نباید یک دوگانگی نادرست بین توصیف و تجویز ایجاد کند: باید مشخص باشد که نتایج چگونه به عمل منجر می‌شوند.

ویژگی‌های فرآیند پژوهش

۶. باید نظم و دقت بالایی در تحلیل داشته باشد.
۷. پژوهشگر باید خودآگاهی بالایی داشته باشد.
۸. فرآیند پژوهش باید قابل دفاع باشد: چه از طریق استدلال یا تکرارپذیری.
۹. باید به هشت معیار قبلی پایبند باشد تا اعتبار داشته باشد.
۱۰. باید بر فرآیندهای نوظهور تمرکز کند.
۱۱. باید از فرصت‌های مثلث‌سازی (Triangulation) استفاده کند.
۱۲. باید تاریخ و زمینه مداخله را در نظر بگیرد.



 کاربرد عملی تحقیق کیفی استفاده از مهارت‌های پژوهش‌آمیز مبتدیان و متخصصان برای درک و توضیح پدیده‌ها و رفتار در زمینه‌های مختلف	 کاربرد عملی تحقیق کمی استفاده از روش‌های کمی مبتدیان و متخصصان برای درک و توضیح پدیده‌ها و رفتار در زمینه‌های مختلف
 توسعه و کاربرد تحقیق کمی توسعه و کاربرد روش‌های کمی مبتدیان و متخصصان برای درک و توضیح پدیده‌ها و رفتار در زمینه‌های مختلف	 توسعه و کاربرد تحقیق کیفی توسعه و کاربرد روش‌های کیفی مبتدیان و متخصصان برای درک و توضیح پدیده‌ها و رفتار در زمینه‌های مختلف

ی رہبر
آری عارفان
میں اکثر ملے

فرید راحل کاربردی
مطالعه از مباحثات نظری، کیفی و پدیدارشناختی و مشاهده مشارکتی (پراگماتیک) و تحلیل کیفی و آماری همزمان است.



در مسئله در مورد گزینی نوع انتخاب شده که این ویژگی را داشته باشد.

در روش انتخاب به جای انتخاب یک نوع «خسته» برای ساختن قطعاتی بسیار در واحد تولیدی، شرکت گنبد

فصل ۱۰۰۰ مسئله را انتخاب کرده که من در این شرکت و در زمینه اختیارات خاص من می باشد.

من می توانم به شما به بیان خاص انتخاب داشته باشد.

تالار

در مورد در واحد جدید، درجه بندی می توانی یک کارخانه، تمام محصولات این واحد جدید.

خروجی این گام

تفویض مسئله در یک کارخانه شامل شرح مشکل اختصاص

تفویض و آن و بیان براین

خروجی این گام

تعریف مسئله در یک پاراگراف
اهمیت آن و نیازهای درگیر

هویت آن

فقد يغير من «تد
شما ممكن باشد
این واحد را».

[illegible]

تلفنی استعداده

How? (Choose one):



استعداد استعداده: بررسی گزارش‌ها
یافته‌ها با داده‌ها جهت موجود.

خروجی این گام
انتخاب روش تحقیق و طراحی ابزار
گنبد: برای مصاحبه.

چند نکته مهم
۱. هر دو طرف در کنار
به مشکل
از ۵ سوال

 وزارت آموزش و پرورش
 سازمان سنجش آموزش

 انجمن ملی برای حقوق بشر
 ۵۵۳۳ لاری از افراد
 - معماران

The diagram illustrates the process of data collection and analysis. On the left, under the heading "مجموعه داده‌ها (Data Collection)", a person is shown at a computer, with arrows indicating data being collected from various sources (books, internet, etc.) and stored in a database. On the right, under the heading "تحلیل مجموعه داده‌ها (Data Analysis)", the data is shown being processed, analyzed, and visualized into charts and graphs. The process is labeled as "Data Collection" and "Data Analysis".

[illegible]

چلو، رو شنه و یک

Collection) اورى داداها

The diagram illustrates the four stages of the Islamic economic cycle in a circular flow:

- إنتاج (Production):** The process of creating goods and services.
- توزيع (Distribution):** The process of distributing goods and services to the market.
- استهلاك (Consumption):** The process of consuming goods and services.
- استثمار (Investment):** The process of investing in the economy to generate more production.

Arrows indicate a clockwise flow from Production to Distribution, then to Consumption, then to Investment, and finally back to Production.

پروچی این گلم
ل وانه اقام ای جومعه
P. 9. در جرمه P. 75a را مکت

۱۰۰٪

[illegible]

مشارکت‌ها و بررسی (Study)

مطالعه‌ای متشابه در یک کشور دیگر انجام شد. نتایج این مطالعه به شرح زیر است:



جنسیت	تعداد شرکت‌کنندگان
مردان	60
زنان	80

خروجی این گام

یک گزارش خلاصه و مستند از فرایند

[illegible]

(D)
فلم (کونک) خود روا
ہوا کرتی۔
الغیر
وہاں تھیں، وہاں
نہ تھے، وہاں تھے
نہ تھے، وہاں تھے
نہ تھے

بنام ایزد بخشنده

فصلنامه تخصصی پژوهش‌های آموزشی

--	--

[illegible]

تو زلفی را به
مال بین این تک
رک من از این
بیزی درباره نیم
عنوان یک ره
ف خود آموختم
و بخوابم این
گونه می توانم
از رویکرد مد

روزمره شما به این سوالات
پدر عمیق تر ش
ما و منابع پیش
شگر، چه چیزی
روزه انجام دهم،
یادگیری» (انجیل
مره خود تبدیل



توجه: یک گزارش کوتاه (0.5 تا 1 صفحه) شامل بخش‌های زیر که مربوط به هر کدام را در زیر می‌گیرید، تهیه کنید:

1. بررسی مسئله (2 تا 3)
2. روش تحقیق انتخابی (2 تا 3)
3. داده‌ها و نتایج و تحلیل (3 تا 4)
4. نتیجه‌گیری (1 تا 2)
5. نقایص آماری (1 تا 2)
6. منابع (1 تا 2)

یک گزارش کوتاه (۳ تا ۵)

گزارش نقد

وہاں سے پھر میں گئی

روه القادريزوي، يک از برادران زهرا و شرکاري و
 دوست صميمي است.
 زهرا ششمين نسل امام علي است، که نيتوانيد بارها و بارها
 از امامي و انساني و کرامت شگفتا کويک و بزرگ در نظام سلامت
 گراييد.
 اما اکنون فقط یک مدير صميمي بلکه یک مدير بزرگوارتر
 صميمه که با کثير بر خواصده زهرا در رهبري است.

القادريزوي، زماني را از خانه استادرد و به نظام سلامت از طريق تحليل مسائل
 موجود و ايمان باري که آن را فراهم ميکنه.

برخی اقدام پژوهی یک ابزار قدرتمند سیستم است. این نقشه راه، معنی است که برای شناسایی و حل مشکلات کار بگیرد.

اما اکنون فقط یک مدیر نیست، مستعد که با تکیه بر شواهد، اقدام پژوهی، زمینه‌ای در موجود و آن

استانداردها
حل آن‌ها

نظام سلامت
کند



هدف ماموریت شما: تبدیل یک چالش به یک دستاورد



کاربرد عملی تحقیق کیفی

استفاده از مهارت‌های کیفی (مانند مصاحبه و مشاهده) برای درک عمیق یک مسئله واقعی در محیط کار خودتان.



رهبری یک چرخه تغییر

طراحی، اجرا و ارزیابی یک اقدام اصلاحی کوچک اما موثر و مبتنی بر شواهد.



تولید راه‌حل کاربردی

رسیدن به یک راه‌حل عملی که مستقیماً از دل داده‌های واقعی و مشارکت تیم شما بیرون آمده است.



تقویت مهارت‌های رهبری

تمرین تحلیل، تصمیم‌سازی مشارکتی، و مدیریت تغییر در مقیاسی کنترل‌شده.

گام اول: انتخاب یک مسئله واقعی و مهم

چه کار کنیم

یک مسئله را در حوزه کاری خود انتخاب کنید که این ویژگی‌ها را داشته باشد:

- مشخص و شفاف: به جای «کیفیت پایین خدمات»، روی «زمان انتظار طولانی بیماران در واحد پذیرش» تمرکز کنید.
- قابل مدیریت: مسئله‌ای را انتخاب کنید که حل آن در مقیاس کوچک و در حیطه اختیارات شما ممکن باشد.
- مهم: حل آن برای شما، تیم یا بیماران شما اهمیت داشته باشد.

مثال‌ها

تأخیر در ارائه خدمات، نارضایتی بیماران از یک فرآیند، ضعف در ثبت اطلاعات، عدم هماهنگی بین واحدها.



خروجی این گام

تعریف مسئله در یک پاراگراف شامل شرح مشکل، اهمیت آن
اهمیت آن و ذی‌نفعان درگیر.

گام دوم: تحقیق برای درک عمیق‌تر مسئله

Why? قبل از اقدام، باید شواهد جمع‌آوری کنیم تا ریشه‌های مشکل را بهتر بفهمیم. هدف، کمال آکادمیک نیست، بلکه کسب بینش عملی است.

How? (Choose one):



مصاحبه نیمه‌ساختاریافته:
گفتگو با ۳ تا ۵ نفر از افراد کلیدی
(کارکنان، بیماران).



مشاهده: مشاهده مستقیم یک
فرآیند (مثلاً فرآیند ترخیص
بیمار) برای ۳۰ دقیقه.



گروه متمرکز کوچک: یک جلسه
۲۰ دقیقه‌ای با ۳ تا ۴ نفر از کارکنان
برای بحث درباره مشکل.



تحلیل اسناد: بررسی گزارش‌ها،
پرونده‌ها یا دفاتر ثبت موجود.

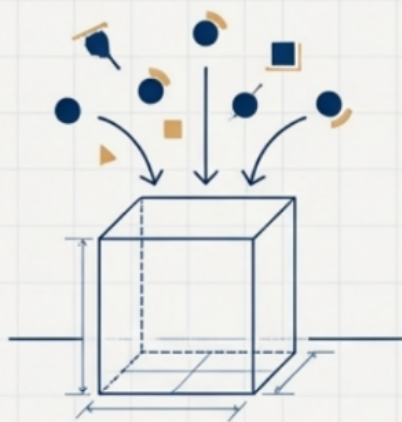


خروجی این گام

انتخاب روش تحقیق و طراحی ابزار آن (مثلاً لیستی از ۵ سوال
کلیدی برای مصاحبه).

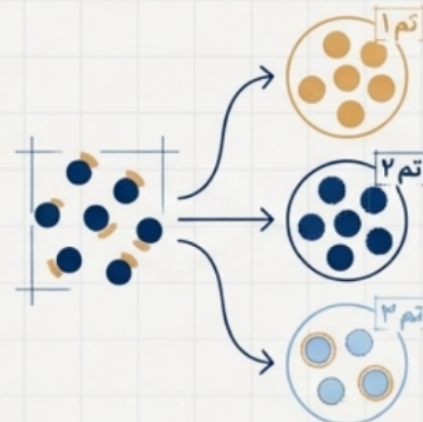
گام سوم و چهارم: جمع‌آوری شواهد و کشف الگوها

جمع‌آوری داده‌ها (Data Collection)



بر اساس روش انتخابی خود، داده‌ها را جمع‌آوری کنید. به خاطر داشته باشید که مقیاس کوچک است (مثلاً انجام ۳ مصاحبه کوتاه). هدف، رسیدن به اشباع داده نیست، بلکه کسب نمونه‌ای از دیدگاه‌هاست.

تحلیل داده‌ها (Data Analysis)



فرآیند تحلیل را ساده نگه دارید:

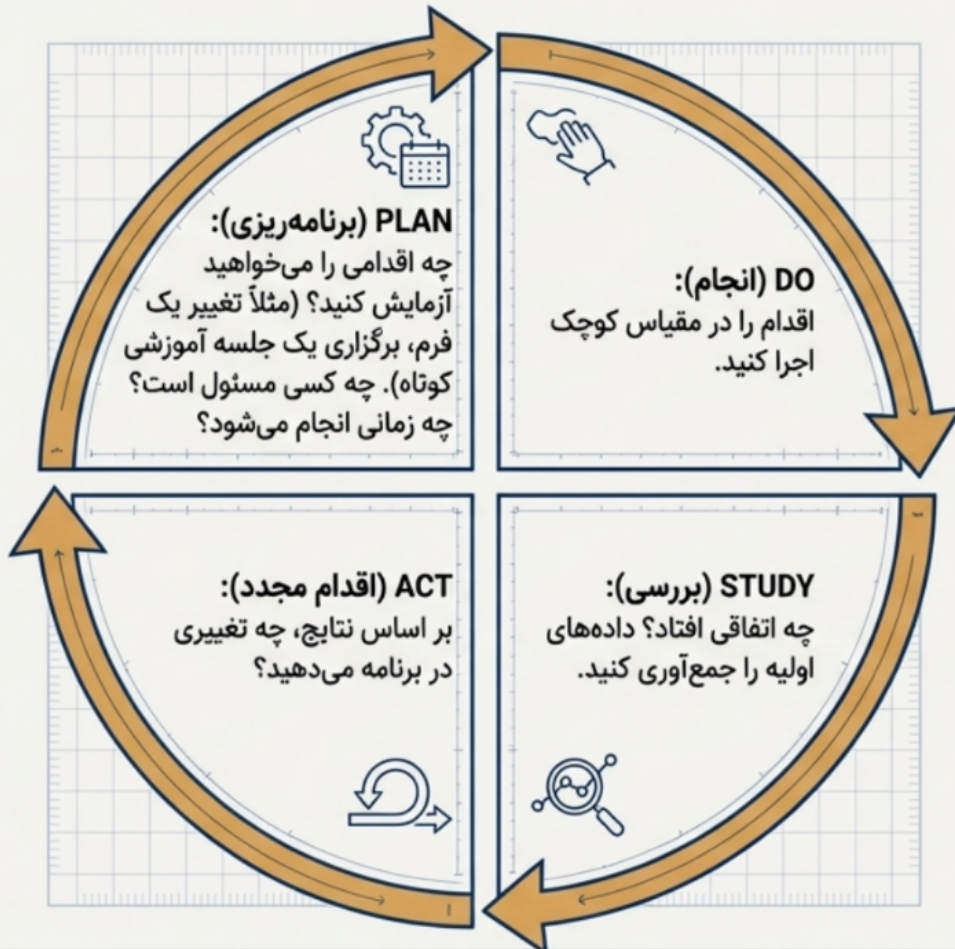
۱. **مرور داده‌ها***: مصاحبه‌ها یا یادداشت‌های خود را بخوانید.
۲. **کدگذاری اولیه***: نکات و مفاهیم کلیدی را مشخص کنید (کدگذاری).
۳. **دسته‌بندی**: کدها را در ۲ تا ۳ گروه یا «تم» اصلی دسته‌بندی کنید. به دنبال الگوها و ایده‌های تکرارشونده باشید.

خروجی این گام: خلاصه‌ای از داده‌های جمع‌آوری شده و یک جدول ساده شامل تم‌های اصلی، کدها و نمونه‌ای از نقل‌قول‌ها.



گام پنجم: طراحی یک اقدام کوچک، هوشمند و عملی

بر اساس تم‌های کلیدی که در مرحله تحلیل کشف کردید، یک مداخله (اقدام) مشخص و قابل اجرا طراحی کنید.



خروجی این گام

یک برنامه اقدام یک صفحه‌ای (Action Plan) که جزئیات PLAN در چرخه PDCA را مشخص می‌کند.

گام ششم: اجرای اقدام و مشاهده نتایج

مشاهده و بررسی (Study)

به طور عینی مشاهده کنید که چه اتفاقی می افتد. برای سنجش سنجش تاثیر، شواهد جمع آوری کنید.

روش ها

می توانید از یک نظرسنجی کوتاه قبل قبل و بعد، مشاهده مستقیم، یا چند مصاحبه پیگیری کوتاه استفاده کنید.



اجرا (Do)

برنامه اقدام کوچک خود را اجرا کنید. این یک آزمایش است، نه یک تغییر سراسری.

سوالات کلیدی

چه چیزی بهتر شد؟
با چه مقاومت هایی روبرو شدید؟
چه چیزی نیاز به اصلاح دارد؟
آیا شاخص موفقیت شما (که در برنامه اقدام تعریف کردید) بهبود یافت؟



خروجی این گام

یک گزارش کوتاه و مستند از نتایج اولیه اجرای اقدام.

گام هفتم: بازاندیشی: از این تجربه چه آموختید؟



این مرحله، نقطه اتصال بین این تکلیف و کار روزمره شما به عنوان یک مدیر تحول‌گرا است. زمانی را به پاسخ دادن به این سوالات اختصاص دهید:

- **درباره مسئله:** درک من از این مشکل چقدر عمیق‌تر شد؟
- **درباره تیم:** چه چیزی درباره تیم، انگیزه‌ها و موانع پیش روی آن‌ها یاد گرفتم؟
- **درباره خودم:** به عنوان یک رهبر و پژوهشگر، چه چیزی درباره نقاط قوت و ضعف خود آموختم؟
- **درباره فرآیند:** اگر بخواهم این کار را دوباره انجام دهم، چه چیزی را تغییر خواهم داد؟
- **نگاه به آینده:** چگونه می‌توانم این «چرخه یادگیری» (تحلیل، اقدام، ارزیابی) را به بخشی از رویکرد مدیریتی روزمره خود تبدیل کنم؟

خروجی نهایی: گزارش اقدام پژوهی شما

لطفاً یک گزارش کوتاه (۳ تا ۵ صفحه) شامل بخش‌های زیر، که خروجی‌های هر گام را در بر می‌گیرد، تهیه کنید.

گزارش اقدام پژوهی

- ☒ ۱. تعریف مسئله (خروجی گام ۱)
- ☒ ۲. روش تحقیق کیفی (خروجی گام ۲)
- ☒ ۳. خلاصه داده‌ها و تحلیل (خروجی گام ۴)
- ☒ ۴. برنامه اقدام (خروجی گام ۵)
- ☒ ۵. نتایج اجرای اقدام (خروجی گام ۶)
- ☒ ۶. بازتاب نهایی (خروجی گام ۷)

این پایان یک تکلیف نیست، آغاز یک رویکرد است



چرخه اقدام‌پژوهی یک ابزار قدرتمند برای رهبری مشارکتی و بهبود مستمر است.

این «نقشه راه» مدلی است که می‌توانید بارها و بارها برای شناسایی و حل مشکلات کوچک و بزرگ در نظام سلامت به کار بگیرید.

شما اکنون فقط یک مدیر نیستید، بلکه یک «مدیر-پژوهشگر» هستید که با تکیه بر شواهد، تغییر را رهبری می‌کند.

«اقدام‌پژوهی، زمینه‌ای برای ارتقاء استانداردها و بهبود نظام سلامت از طریق تحلیل مسائل موجود و اقدام برای حل آن‌ها فراهم می‌کند.»

خلاصه اقدام پژوهی در عمل: راهنمای حل مسائل بهداشتی

فاز اول: پژوهش و تحلیل

۱. انتخاب مسئله

یک مشکل واقعی، مشخص و قابل حل در حوزه کاری خود انتخاب کنید (مثلاً نارضایتی بیماران)



۲. طراحی مطالعه کیفی

یک روش کیفی ساده انتخاب کنید (مانند مصاحبه نیمه ساختاریافته، مشاهده یا گروه متمرکز).



۳. جمع‌آوری و تحلیل داده‌ها

داده‌های واقعی را جمع‌آوری کرده و با کدگذاری، الگوها و تم‌های اصلی را استخراج کنید.



فاز دوم: اقدام و بازتاب

۴. طراحی اقدام اصلاحی

بر اساس یافته‌ها، یک اقدام کوچک، مشخص و قابل اجرا طراحی کنید (مثلاً اصلاح یک فرم).



۵. اجرا و مشاهده

اقدام را اجرا کرده و اثرات آن (بهبودها یا مقاومت‌های احتمالی) را مشاهده کنید.



۶. بازتاب و یادگیری

از فرآیند یاد بگیرید و چگونگی ادامه این رویکرد در کار روزمره را بررسی کنید.

خلاصه اقدام پژوهی در عمل: راهنمای حل مسائل بهداشتی

فاز اول: پژوهش و تحلیل

۱. انتخاب مسئله

یک مشکل واقعی، مشخص و قابل حل در حوزه کاری خود انتخاب کنید (مثلاً نارضایتی بیماران)



۲. طراحی مطالعه کیفی

یک روش کیفی ساده انتخاب کنید (مانند مصاحبه تیمه ساختاریافته، مشاهده یا گروه متمرکز).



۳. جمع‌آوری و تحلیل داده‌ها

داده‌های واقعی را جمع‌آوری کرده و با کدگذاری، الگوها و تم‌های اصلی را استخراج کنید.



فاز دوم: اقدام و بازتاب

۴. طراحی اقدام اصلاحی

بر اساس یافته‌ها، یک اقدام کوچک، مشخص و قابل اجرا طراحی کنید (مثلاً اصلاح یک فرم).



۵. اجرا و مشاهده

اقدام را اجرا کرده و اثرات آن (بهبودها یا مقاومت‌های احتمالی) را مشاهده کنید.



۶. بازتاب و یادگیری

از فرآیند یاد بگیرید و چگونگی ادامه این رویکرد در کار روزمره را بررسی کنید.



مسائل بهداشتی

فاز اول: پژوهش و تحلیل

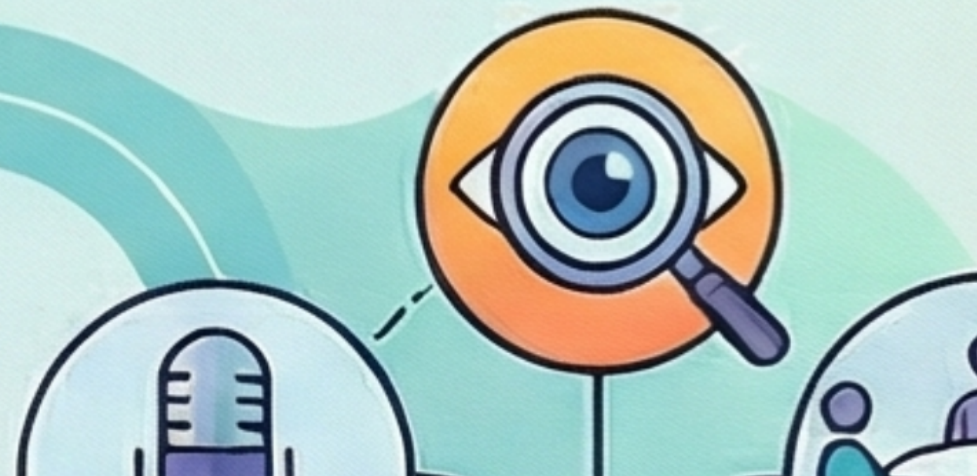
۱. انتخاب مسئله

یک مشکل واقعی، مشخص و قابل حل در حوزه کاری خود انتخاب کنید (مثلاً نارضایتی بیماران)



۲. طراحی مطالعه کیفی

یک روش کیفی ساده انتخاب کنید (مانند



یک مشکل واقعی، مشخص و قابل حل در
حوزه کاری خود انتخاب کنید (مثلاً
نارضایتی بیماران)

۲. طراحی مطالعه کیفی

یک روش کیفی ساده انتخاب کنید (مانند
مصاحبه تیمه ساختاریافته، مشاهده یا
گروه متمرکز).



۳. جمع‌آوری و تحلیل داده‌ها



یک روش کیفی ساده انتخاب کنید (مانند
مصاحبه تیمه ساختاریافته، مشاهده یا
گروه متمرکز).



۳. جمع‌آوری و تحلیل داده‌ها

داده‌های واقعی را جمع‌آوری کرده و با
کدگذاری، الگوها و تم‌های اصلی را
استخراج کنید.

خلاصه اقدام پژوهی در عمل

فاز دوم: اقدام و بازتاب

۴. طراحی اقدام اصلاحی
بر اساس یافته‌ها، یک اقدام کوچک،
مشخص و قابل اجرا طراحی کنید
(مثلاً اصلاح یک فرم).



۵. اجرا و مشاهده

۵. اجرا و مشاهده

اقدام را اجرا کرده و اثرات آن (بهبودها یا مقاومتهای احتمالی) را مشاهده کنید.





۶. بازتاب و یادگیری

از فرآیند یاد بگیرید و چگونگی ادامه این روند
در کار روزمره را بررسی کنید.



هدف نهایی:

“بهبود مستمر کیفیت برای ارتقای سلامت”

هدف نهایی:

"بهبود مستمر کیفیت برای ارتقای سلامت"

